

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, Карзун Ірини Григорівни на дисертацію Хайдура Хані Мохаммад на тему «Державне регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з державними і галузевими науковими програмами, планами, темами

Важливе значення в процесі інноваційного розвитку економіки на макро-, мезо-, та мікрорівнях належить співпраці основних учасників інноваційного процесу – освіти, науки, бізнесу, а провідна роль належить закладам вищої освіти, як осередкам освітньої, наукової та інноваційної діяльності.

Напередодні проведення державної атестації закладів вищої освіти України особливої актуальності набувають питання провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності.

Саме тому виникає необхідність пошуку дієвих підходів щодо вдосконалення механізмів державного регулювання інноваційного розвитку закладів вищої освіти у частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності.

Дисертаційну роботу виконано у відповідності до плану наукових досліджень Центральноукраїнського національного технічного університету, зокрема у межах науково-дослідних робіт: “Удосконалення механізму державного регулювання зайнятості населення в інноваційному секторі економіки” (номер державної реєстрації 0113U003622, 2013 р.); “Організаційно-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів на ринку кваліфікованої праці” (номер державної реєстрації 0113U003434, 2013 р.); “Удосконалення підходів до державного регулювання підвищення продуктивності праці та організації професійного розвитку працівників в Україні” (номер державної реєстрації 0114U000801, 2014 р.).

Таким чином, наявність невирішених питань щодо ефективного регулювання інноваційного розвитку закладів вищої освіти саме у частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, їх складність і гострота підтверджують актуальність, необхідність та своєчасність теми дисертаційного дослідження Хайдура Х. М.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, що представлені в дисертації, є належним чином обґрунтованими. Методологічну основу роботи становлять діалектичні методи пізнання, теоретичні положення функціонування мережевої економіки знань та методичні засади державного регулювання її дослідницького сектору в контексті інноваційного розвитку національної економіки.

Автор використовує сучасні наукові методи: аналізу, синтезу, наукової абстракції, логічного узагальнення, класифікації, порівняльного і статистичного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу, індексний метод, метод групування, інтегрального оцінювання, системно-структурного аналізу, індукції та дедукції, експертних оцінок, креативного komponування, абдукції, методи групування, деталізації оцінних індексів, структурного моделювання динамічних процесів.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, аналітичні бази даних Міністерства освіти і науки України, Державної служби статистики України, інших органів державного та регіонального управління, положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, результати власних досліджень та розрахунків автора.

Достовірність та обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи здобувача підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях різного рівня: міжнародного, всеукраїнського й регіонального.

Таким чином, є підстави зробити висновок про те, що дисертанту вдалося здійснити вирішення актуального наукового завдання, спрямованого на поглиблення теоретико-методичних положень та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти України.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ключові положення, висновки та рекомендації дисертації, що виносяться на захист, мають теоретичну і практичну спрямованість.

Отримав подальшого розвитку понятійно-термінологічний апарат дослідження, зокрема запропоноване трактування понять “дослідницький сектор закладів вищої освіти” (стор. 45) та сутності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти як організаційного, адміністративно-розпорядного впливу на відносини, процеси та структурні елементи національної економіки, що охоплюють сферу науково-дослідної діяльності закладів вищої освіти під час їх упорядкування, збереження та інноваційного оновлення форм,

здійснюється на основі владних повноважень держави, створює умови для тривалого та безпроблемного функціонування дослідницького сектора закладів вищої освіти задля отримання значущих соціальних та економічних результатів відповідно до потреб економіки і суспільства (стор. 50).

Здійснено систематизацію національних моделей державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти – форм організаційного, адміністративно-розпорядного впливу органів виконавчої влади на відносини, процеси та структурні елементи національної економіки, що відбуваються у сфері науково-дослідницької діяльності закладів вищої освіти, з метою їх упорядкування, збереження та оновлення (стор. 91).

Заслужують на увагу методичні положення щодо інтегрального оцінювання результативності державного регулювання дослідницького сектора ЗВО на мезоекономічному рівні, що дозволяють на основі обчислення інтегральних індексів здійснити його у розрізі компонент збалансованості, інтегративної та результуючої компонент, а також блоків показників (освітньо-професійної підготовки, кадрового забезпечення, фінансового забезпечення, соціально-економічний, інноваційний), практична апробація яких здійснена у п. 2.3 дисертаційного дослідження (стор. 151-161).

Суттєву наукову новизну становлять наукові розробки автора, що стосуються удосконалення організаційно-економічних засад політики державного регулювання дослідницького сектора закладів вищої освіти, організаційного забезпечення реалізації стратегічних пріоритетів державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти, модернізації механізму державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти. Підґрунтям для розробки зазначених пропозицій стало використання спеціальних методів стратегічного аналізу, таких як SWOT-аналіз, PEST-аналіз тощо (стор. 174-182).

Розроблено узагальнену систему показників вимірювання та визначено етапи здійснення моніторингу ефективності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти, що здійснюється з дотриманням переліку базових принципів, охоплює бюджетний, соціальний, комерційний, науково-технічний, безпековий ефекти, гнучко враховує можливості потенційного реформування методів та засобів державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти (стор. 212-217).

Тому, є підстави стверджувати, що поставлені автором мета і завдання дисертаційного дослідження в цілому реалізовані.

Значущість результатів дисертаційного дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх подальшого використання

Теоретична значимість результатів дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти України як цілісної

системи заходів впливу центральних та місцевих органів виконавчої влади на структурні складові національної економіки, що охоплюють сферу дослідницької діяльності закладів вищої освіти з метою отримання значимих соціальних та економічних результатів для країни і суспільства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих методичних положень та практичних рекомендацій для вдосконалення організаційно-економічних засад державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Низка пропозицій та наукових рекомендацій автора вже знайшли практичне застосування. Зокрема, пропозиції щодо вдосконалення організаційно-економічних засад державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора ЗВО враховано у діяльності Інституту економіки промисловості АН України (довідка № 127/к-135 від 05.05.2017 р.). Методологію кількісного оцінювання чинників впливу органів місцевого самоврядування на рівень інноваційності науково-дослідної діяльності ЗВО державної та приватної форми власності використано у діяльності Головного управління статистики у Кіровоградській області (довідка № 10/4-400-15вн від 23.08.2017 р.). Основні положення дисертації запроваджено у освітній процес Центральноукраїнського національного технічного університету під час викладання навчальних дисциплін “Публічне адміністрування”, “Методологія і організація наукових досліджень”, “Адміністрування інноваційної діяльності”, “Державне та регіональне управління” (довідка № 31-15/2328 від 29.12.2017 р.).

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані у 13 наукових працях обсягом 6,61 др. арк. (особисто автору належить 7 наукових праць обсягом 4,42 др. арк.), з них 3 – публікації у наукових фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз даних, 2 статті – у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав, які включено до міжнародних наукометричних баз даних, 6 – в інших виданнях.

В авторефераті знайшли відображення основні положення дисертації, отримані наукові результати, сформульовані висновки та рекомендації.

Зміст та завершеність дисертаційного дослідження

Дисертаційне дослідження складається із трьох розділів, які комплексно розкривають досліджувану проблему, відзначається змістовністю, має логічну схему побудови і викладення матеріалу.

У першому розділі “Теоретичні та методичні основи державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти” здійснено узагальнення теоретичних основ інноваційного розвитку

дослідницького сектора закладів вищої освіти, визначено класифікаційні ознаки існуючих форм та моделей державного регулювання дослідницького сектора закладів вищої освіти, класифіковано особливості державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти в умовах переходу до глобальної моделі постіндустріальної економіки знань з урахуванням міжнародного досвіду формування інноваційних екосистем.

У другому розділі “Стан та тенденції державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти” автором здійснено компаративний аналіз регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти на міжнародному та макроекономічному рівнях, інтегральне оцінювання стану та тенденцій державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти та запропоновано диференційовані стратегії регуляторного впливу для підвищення ефективності державного регулювання дослідницького сектора закладів вищої освіти за групами регіонів.

Третій розділ дисертації “Напрями підвищення ефективності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти” присвячено обґрунтуванню стратегічних напрямів державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти, розробленню організаційно-економічних засад удосконалення його сучасного стану та системи показників моніторингу рівня ефективності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти.

Дискусійні положення і зауваження

Позитивно оцінюючи отримані здобувачем результати дослідження, їх наукову новизну та практичне значення, необхідно в той же час відмітити певні зауваження та дискусійні положення.

1. Автором дослідження надається трактування категорії “дослідницький сектор закладів вищої освіти” як сукупності підрозділів ЗВО (наукові відділи, кафедри тощо), що здійснюють та/або організовують наукову, науково-технічну, освітню та інноваційну діяльність, трансфер технологій і знань, мають за мету паралельне впровадження наукової та дослідницької компонент у процесі забезпечення якості вищої освіти, різнобічно враховують інтереси та запити стейкхолдерів, комерціалізують інноваційно-продуктову діяльність, приймають активну участь у формуванні інноваційних екосистем національного, регіонального, галузевого, секторального, технологічного, корпоративного рівнів (стор. 45). Однак, з тексту дисертації не зовсім зрозуміло необхідність введення зазначеного поняття та відмінність від існуючої структури ЗВО. В чому полягає освітня діяльність ДС ЗВО та яка відмінність від освітньої діяльності інших підрозділів ЗВО?

2. У другому розділі дисертаційного дослідження автор наводить ґрунтовний аналіз стану державного регулювання інноваційного розвитку ДС

ЗВО (стор. 94-151). Проте, в дисертації відсутній аналіз результативних показників (ефективності та якості, стану матеріально-технічного забезпечення) діяльності ДС ЗВО та їх впливу на інноваційний розвиток національної економіки.

3. Автором визначено, що компаративний аналіз міжнародного досвіду регулювання інноваційного розвитку ДС ЗВО дозволяє зробити висновок, що для України характерним є незначний вплив ДС ЗВО на розвиток економіки. Проте, в роботі чітко не запропоновано комплекс заходів на макро-, мезо-, та мікрорівнях для практичного забезпечення впливу ДС ЗВО на розвиток економіки.

4. Дисертантом у пп. 3.1. визначені стратегічні напрями державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти з точки зору перспектив розвитку інноваційних екосистем (стор. 164), однак вважаємо, що доцільно було б більш повно розкрити характеристики інноваційних екосистем та зазначити особливості їх державного регулювання.

5. У пп. 3.3. розроблено систему показників моніторингу рівня ефективності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти. Проте, варто було б розробити пакет індикаторів і запропонувати їх для подальшого впровадження в практику моніторингу, аналізу, вироблення рішень адміністративного та економічного впливу з боку органів управління.

6. Практичний інтерес становлять пропозиції автора щодо вдосконалення організаційно-економічних засад механізму державного регулювання дослідницького сектора закладів вищої освіти в умовах формування інноваційних екосистем (с. 169-170). Проте, в роботі чітко не запропоновано комплекс податкових та інвестиційних стимулів для практичного забезпечення впливу ДС ЗВО на розвиток економіки.

Однак відзначимо, що висловлені зауваження не зменшують загальну наукову цінність проведеного дослідження і не змінюють загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

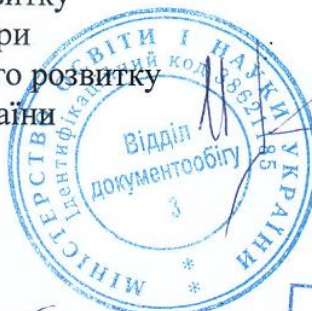
Дисертаційна робота Хайдура Хані Мохаммад на тему «Державне регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти України», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, є завершеним науковим дослідженням, яке автор дисертації виконав самостійно. Отримані наукові результати дають змогу суттєво розширити та збагатити існуючі теоретичні, методичні та прикладні аспекти підвищення ефективності державного регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектору закладів вищої освіти України.

За обсягом, структурою, змістом і порядком викладення та оформлення наукових результатів дисертаційна робота відповідає чинним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, що містяться у пп. 9, 11, 12, 13 Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19 серпня 2015 р., № 1159 від 30 грудня 2015 р. та № 567 від 27 липня 2016 р.

Вищезазначене дозволяє стверджувати, що дисертаційна робота Хайдура Хані Мохаммад на тему «Державне регулювання інноваційного розвитку дослідницького сектора закладів вищої освіти України» за якістю проведених досліджень, рівнем наукової новизни заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Хайдура Хані Мохаммад заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
головний спеціаліст відділу розвитку
науково-технічної інфраструктури
департаменту науково-технічного розвитку
Міністерства освіти і науки України

І. Г. Карзун

Підпис Карзун І.Г. завіряю:

Бендерікова
24.06.18

